

"...І ГЭТА БУДЗЕ ДАШНАЙ ПАМЯЦІ НАШЫМ ПРОДКАМ" І Выхаваннем у БЕЛАРУСАУ ПАТРЫЯТЫЗМА І НАЦЫЯНАЛЬНАЙ СВЯДОМАСЦІ, АДРАДЖЭННЕМ ГІСТАРЫЧНАЙ ПРАУДЫ, НАЦЫЯНАЛЬНАЙ І Дзяржаўнай ГОЖАСЦІ.

у "НАРОДНАЙ ВОЛІ" за І сакавіка 1997 г. у допісе Сяргея ГЕРАСІМЧЫКА Із Мінска; "...І ГЭТА БУДЗЕ ДАШНАЙ НАШЫМ ПРОДКАМ" паднята вельмі актуальная праблема топанімікі у РЭСПУБЛІЦЫ БЕЛАРУСЬ. На гэтаму пытанню выказваліся ужо І другія грамадзяне у тым ліку І я, але да гэтага часу па вастанаўленню гістарычнай І замене чужаземнай І бальшэвіцкай топанімікі у нашай беларускай дзяржаве амаль нічога не зроблена.

Я Із быўшай Заходняй Беларусі, якая да 17 верасня 1939 года была пад польскай акупацыяй. У той час уся топаніміка абзначалася на польскі лад з мэтай увекавечвання яе панавання на нашых беларускіх землях, паланізацыі беларускай нацыі. З прыходам бальшэвікоў польская топаніміка адразу была заменена на бальшэвіцкую І расійскую І настолька ідэалагізаваная, што куды ні глянь – уся гісторыя КП(б) у топаніміцы гарадоў, кварталаў, вуліц, перавулкаў, плошчаў, пасёлкаў, вёсак, калгасаў, саўгасаў, брыгад, школ, навучальных устаноў, заводаў, фабрык, гаспадарак, караблёў І г.д. Ужо на другі дзень пасля нямецка-фашыстоўскай акупацыі у сваім мястэчку я чытаў назвы мястэчка (Люшкі) І сціп-лых яго вуліц (Кірх Штрассэ, Міль Штрассэ, Дорф Штрассэ І г.д.) напісаныя готыкай на красівых шыльдах, з нямецкім густам. Пасля вызвалення ад немцаў мяйсцовасці у 1944 годзе ўзноў топаніміка стала бальшэвіцка-расійскай, сталі пераімяноўваць старажытныя назвы насялёных пунктаў, напрыклад, старажытны маентах графа Пятара пераіменавалі Із "Гарадца" у "ДзІунае", вёску "Халуі" – у "Салауі", ствараемым калгасам І саўгасам падавалі ідэалагізаваныя бальшэвіцкія назвы І расійскіх дзеячоў культуры, навукі, палітыкі І г.д.

Вот перадамной карта горада Мінска з назвамі вуліц па алфавіту. Бяру на букву "А": вуліцы: Авакяна, Аурораўская, Айвазоўская, Алтайская, Ангарская, Андрэаўская, Анаева, Антонаўская, Артылерыстаў. Цяпер на букву "К": Казіова, Кальцова, Камуністычная, Камсамольская, Каржа, Каржэнеўская, Корш-Сабліна, Катоўская, Красная, Краснаармейская, Кірава, Крапоткіна, Куйбышава, Кульман, Кутузава, Курчатава. Далей на букву "С": Свядлова, Свабоды, Севастопальская, Сядова, Сядых, Семашка, Сяменава, Серафімовіч, Сярова, Скрыганова, Славінскага, Собінава, Савецкая, Соф'І Кавалеўскай, Сацыялістычная, Станіславоўская, Стаханавская, Сцебенева, Суворова, Судмаліса, Сурганава. Тая ж самае назІраецца І у топаніміцы Мінска І на астальныя буквы алфавіта.

А чаму ж няма у суверэннай Беларусі у яе топаніміцы, у тым ліку І горада Мінска назваў шматлікіх І заслужаных дзеячоў Вялікага княства

Літоўскага, дзеячоў Адраджэння, культуры, барадзьбітоў з расійскім Імперыялізмам за гонар, свабоду і незалежнасць сваёй Бацькаўшчыны, дзеячоў навукі, ахвяр бальшэвіцкага тэрора, пісьменнікаў, паэтоў і г.д. У нас жа не увекавечаны ў топаніміцы тысячы імянаў дастойнейшых сыноў і дачок Бацькаўшчыны. У топаніміцы г. Мінска не значацца нават імёны такіх дзеячоў і з нашай гісторыі, як Рагвалод, Рагнеда, Буфрасінья Полацкая, Усяслаў Чарадзей, Клім Смаляціч, Кірыла Тураўскі, Гедзімін, Альгерд, Ягайла, Вітаўт, Казімір, Аляксандр, Кастусь Астрожскі, Жыгімонт Стары, Мікола Гусоўскі, Сымон Будны, Васіль Цяліскі, Астафей Валовіч, Леў Сапега Ян Кароль Хадкевіч, Януш Радзівіл, Казімір Семяновіч, Галляш Капіевіч, Тадэвуш Касцюшка, Якуб Ясіцкі, Ігнат Грынявіцкі, Эпімах-Шыпіла, Іван і Антон Луцкевічы, Вацлаў Іваноўскі, Вацлаў Ластоўскі, Уладзімір Пракулевіч, Браціслаў Тарашкевіч, Ларысы Геніуш і многіх, многіх ішых. Я ўжо не гавару аб увекавечванні іх памяці ў помніках і мемураліях.

Па адносінах улад к топаніміцы сваёй дзяржавы можна судзіць аб адносінах іх к незалежнасці, суверэнітэту, сваёй краіны. У Рэспубліцы Беларусь у гэтых адносінах зроблена яшчэ вельмі мала. Суверэнітэт, незалежнасць, любой дзяржавы пачынаецца з гістарычных дзяржаўных оймвалаў і з замены навязанага народу чужынай топанімікі сваёй нацыянальнай.

220082, г. Мінск, вул. Прытыцкага, 38-19.

5.03.1997г.

доктар медыцынскіх навук, прафесар
І. Мірончык

Калі запублікуіце, ганарар выкарыстаўце па свайму маркаванню на карысць "НВ".